

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Judiciis Ecclesiasticis Ad Germaniæ Catholicæ
Principia Et Usum**

De iudiciis criminalibus

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii [u.a.], 1766

Titulus XXVIII. De Duello.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68185)

TITULUS XXVIII.
DE DUELLO.*Conf. Lib. V. Decretal. Tit. 13. 14. 15. 25.
§. 361.**Duelli
Defini-
tio :*

QUANTIS curis varii Imperatores pro stabilienda Pace Publica ad tollendum Diffidationum abusum incubuerint, alibi insinuavimus 83.). Nihilominus earum reliquias adhuc hodie, praesertim apud Germanos deprehendimus in Duello (græce Monomachia); quo nomine intelligitur pugna singularis ab utraque parte sponte & deliberate suscepta *ex condito, designato tempore & loco.* Per has conditiones Duellum distinguitur a rixa extemporanea (Rencontre), quæ committitur in repentino animi astu, atque in continenti: cum hæc in foro externo mitius puniatur, quam duellum, ideo Nobiles & Milites duella sua plerumque palliant nomine Rixæ extemporaneæ, quæ in foro interno æque peccaminosa est.

Divisio.

§. 362. Duellum aliud dicitur *Publicum* seu solenne sub certa forma seu solenni

83.) De Judiciis civilibus §. 124 seqq. plura videri possunt apud CARPZOV. præct. crim. p. 1. c. 37.

solenni ceremonia, missis chartis provocatoriis (Cartel), adhibitis patrinis, invitatis spectatoribus, & plerumque in *Campo franco* securitatem præstante: aliud *Privatum* sine dictis ceremoniis, adhibitis tamen patrinis, quos secundantes vocant. Dividitur etiam in *Extrajudiciale* citra Judicis auctoritatem commissum: & *Judiciale*, auctoritate Judicis præscii, vel etiam præsentis, & judicantis de eventu pugnæ, & causa inde dependente, quale hodie non est in usu. Item in *Lethale*, ubi intenduntur gravia vulnera; & non *lethale*, quando industria aut pacto cavetur a vulnere graviore. Dividitur demum in *Duellum vindæ honoris*, quando per contumelias honor in discrimen adductus est; & in *vindæ fortunarum*, ubi fortunæ periclitantur: nonnunquam utraque læsio concurrat.

§ 363. Committitur Duellum ple- *Aliqui*
 runque inter duos, scilicet Provo- *accedunt*
 cantem, & Provocatam: possent ta- *duellan-*
 men ex utraque parte stare plures *tibus.*
 pugiles. Ad hodierna Duella adhi-
 beri solent aliqui, qui essent testes
 pugnæ juxta leges peractæ; hi pro-

F f fanato

De Judic. Crim.

fanato nomine *Patrini* vocantur 84.).
 Accedebat olim etiam Procurator,
 quem *Campionem* dixerunt. Juxta Sa-
 cros Canones quidem *in criminalibus*
causis nec accusator, nisi per se, ali-
 quem accusare potest: nec accusatus
 per aliam personam se defendere per-
 mittitur 85.). Aliud autem obtine-
 bat in Duello 86.). In *Patrinos*,
 æque ac in ipsos duellantem, severis-
 sime invehuntur Bullæ Pontificum,
 & Edicta Principum.

Quidam etiam ex rationibus politicis non tenentur comparere. §. 364. Sicut ex morali doctrina Christiana nemo deberet provocare ad Duellum, & nemo provocatus comparere; ita etiam ex politicis rationibus dantur exceptiones quædam, quæ opponuntur provocationi, scilicet si provocans sit infamis infamia juris vel facti; vel si plebejus provocet Nobilem, si Nobilis Principem Imperii, si subditus Dominum, si versatissimus in re gladiatoria, provocet

84.) THUANUS Hist. lib. 66. ad ann. 1578. narrat, in Gallia Duellantibus adstitisse amicos, non solum ut testes, sed simul etiam pugnatueros.

85.) C. 2. V. q. 3.

86.) Vid. ALCIAT. de singul. certam. c. 35.

voceat alium, officio literario occupatum, & in solis libris versatum.

§. 365. Duella commissa olim fuerunt solius roboris ostentandi causa, cum apud Græcos, tum etiam apud Romanos. Sed CONSTANTINO Imperatori *cruenta spectacula in otio civili & domestica quiete non placent: quapropter, ut ejus Constitutio loquitur, omnino gladiatores esse prohibemus 87.)*. Habemus exempla paucorum pugnantium, ut toti exercitui parceretur. Usitatissimum erat Duellum Judiciale, non tantum in dubia quæstione facti, sed etiam Juris: hac enim ratione, imperante OTHONE, decisum fuit, ut liberi defunctorum filiorum simul succedant cum Patris, quæ quæstio olim valde controversa fuerat 88.). In dubia autem quæstione facti, ut evitarentur perjurya, recurrebatur ad duellum, cujus eventum DEUS ipse moderari credebatur 89.), etiam in

Duella

F f 2

causis

87.) L. un. C. de Gladiator.

88.) CHRISTOPH. LEHMANNUS Chron. Spirens. lib. 5. c. 4. SIGEBERTUS in Chronico ad ann. 942. WITICHINDUS Gestor. Saxonie. lib. 2.

89.) Nonnunquam duella hæc altiore quadam virtute contra reos dirigi vide-

causis mulierum, ac Clericorum; ad quem usum tollendum inserta est Decretalibus Rubrica *de Clericis pugnantibus in Duello*, qui certamen istud inire solebant per Procuratorem. Offerebatur nonnunquam Duellum ad confirmandam dictorum suorum veritatem: sic LUITPRANDUS Cremonensis Episcopus ab Othone Imperatore ad Nicephorum Phocam legatus, dictis suis fidem facturum agebat: *Meorum aliquis militum, si jubes, cras ita rem esse duello declarabit.* Id notandum, ejusmodi duella scuto & fuste facta esse 90.), vix tamen sine sanguine, interdum etiam non sine caede pugnebatur 91.).

§ 366.

bantur. CLAUDIUS EXPILLY plaid. 90. praeter multa alia duellantium exempla, refert mirabile duellum jussu Regis Galliae CAROLI V. a Viro Nobilitum cum cane, qui satis clara indicia dederat, dominum suum a Viro isto occisum in silva fuisse. Hic in Duello succumbens confessus est crimen, & ad supplicium commertum damnatus est.

90.) Capitular. lib. 4. c. 23. & 29.
91.) Plura dabit SIRMONDUS Operum tom. 3. ad Goffridi lib. 3. p. 39.

§. 366. Hodie plerumque suscipiuntur Duella ad vindicandum honorem læsum. Sed re bene considerata hodiernum Duellum, non solum minime necessarium, sed etiam ineptum est ad reparandum honorem. Abunde id eruitur ex Ediētis tot Regum & Principum, qui certe honorem Ducum & Nobilium suorum perstare integrum volunt, & tamen severissimis mandatis Duella prohibent. Nam Duellum non tollit opprobrium, etiamsi censeatur labes honori impacta: plerumque autem alterius convictio existimationi nihil detrahitur, nec honor vere læditur, nisi in perverso iudicio male sani hominis. Duellum etiam non est argumentum vere fortitudinis, quæ pro salute Reipublicæ ostendi debet. Insana persuasio, qua nonnulli imbuti sunt de Duello, Legem hominibus imponit crudelissimam, perdendi vitam temporalem & æternam; aut servata vita subeundi maximas miseras, vulnera, exilia, afflictionem familiæ, odium amicorum &c. Injuria afficiuntur Magistratus, Respublica viris

Est ineptum ad vindicandum honorem,

nobilissimis spoliatur, Evangelica doctrina conculcatur 92.)

Et prohibitum omni Jure; §. 367. Monomachia ad morem hodiernum exercenda, prohibetur omni jure, Naturali, Divino, Ecclesiastico & Civili; & quidem in quocunque statu, etiam in statu hominis naturali, vel statu Civitatis male ordinatæ: ita ut semper illicitum sit, acceptare aut offerre Duellum ad servandas cum honore fortunas, quando alio remedio earum jactura propulsari nequit: nec ullus metus amittendæ famæ & officii excusat a peccato, nec a pœnis Ecclesiasticis contra duellantes latis. Igitur ad usum Duellorum omnino abolendum, & publicum scandalum evitandum, non licet honoris tuendi, vel humanæ vilipensionis vitandæ gratia, duellum acceptare vel ad illud provocare, etiam si certo sciatur, pugnam non esse secuturam, utpote ab aliis impediendam 93.).

§. 368.

92.) Vid. *Observationes de Duello* JACOBI BASNAGE & PETRI ROQUES. item SCIPIO MAFFEI *Della scienza chiamata cavalleresca*. ANTONIUS MASSA GALLESIIUS *contra l' uso del Duello*.
93.) Tota doctrina hujus §.i deducitur

§. 368. Quamvis jure naturali cui- *Natura-*
 vis permissum sit, se & sua contra in *li*:
 justum aggressorem defendere, duel-
 lum nihilominus adeo ineptum & in-
 fania plenum est medium, ut nun-
 quam possit esse licitum. Lumini na-
 turali enim repugnat, vitam & mem-
 bra sua exponere destinato loco &
 tempore, ac certis armis ad alterius
 lubricinam, cum tamen hac ratione
 nec læsus honor reparatur, nec infa-
 mia declinetur, nisi in perverso ju-
 dicio quorundam male feriatorum
 hominum. Si instet simul amissio for-
 tunarum, bene notandum, hanc ip-
 sam juxta hodiernos mores sequi ex
 amisso honore, vel contracta infa-
 mia: cum igitur Duellum non repa-
 ret honorem, nec deleat infamiam,
 consequens est ut Duellum sit per se
 medium ineptum ad defendendas for-
 tunas. Defendat se quilibet in defe-
 ctu Judicis omnibus viribus a Deo
 vel natura concessis: sed nec ratio,
 nec ulla lex permittit, ut defensio-
 nem suam cogatur constringere ad
 beneplacitum adversarii sui, vel ad

F f 4

in-

ex quinque propositionibus damnatis a
 BENEDICTO XIV. Const. *Detestabilens*
 Anno 1752.

ineptissimas regulas quorundam impiorum, qui se Magistros in hac arte obtrudunt. Verum honorem, recusando Duellum nunquam perdet; si autem amittat bona fortunæ, cogitet, esse innumeros, qui ex defectu virium propriarum, & abundantia iniquitatis alienæ extremam miseriam pati debent: ad quam avertendam non licet uti mediis per se illicitis.

Divino: §. 369. Lex Divina publicando Legem Naturalem, prohibet Duellum per mandatum Decalogi, *Non occides*, quo prohibetur, ne quis nec in alienam, nec in suam vitam grassetur, nisi ad id auctoritatem acceperit a supremo vitæ mortisque domino. Cum igitur Duellum sit transgressio Legis Divinæ in re gravi contra caritatem sibi ipsi & proximo debitam, certum est, incurri a Monomachis pœnam æternam, quod ipsi Principes in suis Edictis observant. Ex eadem Lege Divina tenetur is, qui alterum in Duello occidit, ad reparanda damna, sicuti tenetur alius homicida, neque discrimen faciendum est inter provocantem & provocatum.

Ecclesiastico: §. 370. Leges Ecclesiasticæ omnitempore detestabilem duellorum abusum,

usum, non sine ingenti corporum, animarumque clade, in Christianam Rempublicam autore diabolo investum, execratae sunt 94.) : & gravissimas poenas extenderunt ad Duella privata absque consuetis solennitatibus inita, ad provocantes, suadentes, comitantes, praebentes arma, mittentes libellum, aut quomodolibet cooperantes, socios, patrilos, de industria spectantes, fautores, criminis participes, illudque permittentes &c. 95.). Poenae a Pontificibus & Conciliis latae, sunt I. Excommunicatio major latae sententiae, summo Pontifici reservata. II. Privatio sepulturae sacrae, etiamsi quis moriatur extra locum conflictus, vel post data poenitentiae signa & acceptam absolu-

F f § tio-

94.) In dicta Constitutione *Detestabilem*, recensentur Concilia, & Pontifices, qui Decreta ediderunt contra Duellantes.

95.) INNOCENTIUS III. lib. II. epist. 64. agnoscit, quod aliquis Canonicus ad dignitatem in sua Ecclesia non possit eligi, quia inter Judices Duelli fuerat: dispensat tamen cum illo, quoniam hujusmodi duellorum judicia etiam a majoribus Ecclesiarum Praelatis consueverunt exerceri.

tionem, modo moriatur ex vulnere, quod in duello accepit, sublata etiam Episcopis super hac pœna dispensandi facultate. III. Occidens aliquem in Duello, non gaudet Asyllo Ecclesiastico. IV. Clerici excidunt dignitate, officio, & beneficio ante omnem sententiam, fiunt irregulares. V. Decernitur in duellantes proscriptio omnium honorum, infamia, inhabilitas ad testandum, aliarque pœnarum crimini læsæ majestatis propria. Hæ pœnarum non videntur in usum deductæ in Germania, quatenus infliguntur per Constitutiones Pontificum vel Conciliorum: manifestant tamen gravitatem delicti, & excitant Principes seculares ad similes pœnas pro suo foro statuendas, prout etiam multi statuunt.

Civili.

§. 371. Leges Civiles post Christianam Fidem ad solium evectam, prohibent omnia cruenta spectacula 96.). Varias alias leges & statutas ibi pœnas Duello, vel etiam provocationi applicant Autores. Sed omissis antiquioribus, singulares contra Duellum Leges ediderunt ultimis his seculis fere omnes

96.) L. un. C. de Gladiator.

omnes Europæ Reges & Principes. Pro toto Germaniæ Imperio, Statuum Conclufa contra Duellantes ab Imperatore LEOPOLDO in Legem abire juffa funt anno 1668. 97.) : & novis decretis anno 1670. nominatim contra eos , qui in Academiis ad studia incumbunt , & fe invicem ad duellum provocant , confirmantur 98.) . Nimis longum effe, aliorum Principum
&

97.) Recess. Imp. edit. recent. part. 4. fol. 55. seqq.

98.) Ibid. fol. 70. seq. LUNIG Corp. Jur. Milit. part. 1. fol. 97. seqq. qui in variis locis hujus suæ collectionis , fere singulorum Principum Edicta contra Duellum refert. Hæc eadem P. DANIEL STADLER in tract. de Duello, ordine alphabetico Provinciarum & Principum resenset , annotatis pœnis contra Duellantes , ac eorum Patrinos. In Bavaria Cod. crim. p. 1. c. 3. §. 9. ordinaria pœna mortis statuitur in duellantes , eorum patrinos & complices , si quis in Duello occidatur ; si occisio non sequatur , omnes arbitrarie puniuntur , & quidem in casu periculosi vulneris , plectuntur pœna proxima homicidii propter attentatum. Ipse Serenissimus Dux reservat sibi casum Duelli inter Nobiles aut militares personas initi. Speciale Mandatum pro Militibus exhibetur in Annotat. ad cit. locum.

& Provinciarum Statuta recensere: ubique infamia ac pœna mortis infligitur. His tamen Legibus parum profici experientia docet, ubi Principes debita severitate eas non exequuntur, nec media adhibent ad evitandas duellorum occasiones. Media autem hæc possunt esse, si Principes severe invigilent, ne verbo vel factò honor alterius lædatur, aut qualiscunque læsio impunita sit: si læsio congrua fiat satisfactio, quæ tamen præstanda non erit, si quis propria autoritate vindictam sumat: si provocans ad duellum, hoc ipso habeatur perpetuo infamis, ita ut provocatus salvo honore comparere non possit, cum leges honestatis prohibeant certamen inire cum infami.

Duellum §. 372. Quamvis statutz pœnz in multis locis executioni non dentur, *commit-* præsumere tamen licet de optimo zelo *tens in* multorum Principum, quod omni *alieno* severitate abolere velint abusum detestandi hujus criminis. Subditi horum Principum, ut zelum istum inutilem reddant, conferunt se in aliam Provinciam, ubi habetur Campus francus, vel saltem, ubi Duella ferme impune tolerantur. De his quæri potest

potest, an illi, qui duellum ineunt extra territorium sui Principis, incurrant pœnas a suo Principe contra duellantes statutas? Communiter quidem dicitur, quod extra territorium jus dicenti impune non pareatur. Allegari solet Constitutio BONIFACII VIII. 99.), vi cuius statuto *Episcopi, quo in omnes, qui furtum commiserint, excommunicationis sententia promulgatur, subditi ejus furtum extra ejus diœcesin committentes, minime ligari decernitur* 100.). Posse Principem subditis suis prohibere sub pœna aliquam actionem exercendam extra territorium suum, colligitur ex variis legibus, ubi Imperatores sub pœnis certis prohibent, ne subditi sui commercia exercent extra certos fines Regni sui 1.); Arma etiam & aliæ quædam merces exportari prohibentur ad Barbaros 2.).

§ 373.

99.) C. 2. de Conflit. in 6.

100.) Consulatur BARTOLUS in L. cunctos populos. n. 44. seqq. C. de summa Trin. & fid. Cathol.

1.) L. 4. C. de Commere.

2.) Tot. tit. C. quæ res exportari non debeant.

Subjacet §. 373. Pro conciliandis variorum
pœnis a Auterum opinionibus 3.), videtur di-
suo Prin- cendum, si actio ipsa per se mala est,
cipe sta- & lege communi prohibita, posse
tutis. Principem pœnam subdito suo sta-
 tuere, non quidem ipso facto incur-
 rendam per crimen illud extra terri-
 torium perpetratum, sed tamen im-
 ponendam a Judice, quando in ter-
 ritorio accusabitur & condemnabitur
 ob illud crimen. Si Judex territorii,
 ubi commissum est crimen, gratiam
 delicti faceret, hæc non suffragare-
 tur in loco domicilii 4.). Si quis au-
 tem condigna & ordinaria pœna esset
 affectus in loco delicti, censeretur
 etiam

3.) Contrariis studiis fufe inter se pugnant
 FERD. DE CASTRO PALAO tom. I. tr. 3.
 disp. I. panct. 24. §. 5 & PASSER-
 NUS ad cit. Constit. BONIFACII VIII.
 §. statuit. de Const. in 6.

4.) BOSSIUS tract. crim. tit. de foro com-
 pet. n. 85. FARINAC. lib. I. tit. I. q. 6.
 n. 26. Præjudicium circa hanc ipsam
 materiam Duelli refert CLAUDIUS EX-
 PILLY plaidoyé 24. ubi quidam Gallus
 qui in ditione Genevensi in Duello
 alium itidem Gallum occiderat, sub-
 jectus esse judicatur pœnis Regis Gal-
 liæ, non obstante venia a Geneven-
 sibus concessa, in quorum ditione ha-
 bitare constituerat post Duellum.

etiam sufficienter punitus in loco domicili : nam ut advertit Bossius , si alicui in aliquo territorio sint abscissæ aures , nonne etiam in patria sua est sine auribus ?

§. 374. Titulo de Duello in Decretalibus præmittitur Titulus de Torneamentis , & subjungitur Titulus de Sagittariis. De utrisque brevissime agendum est. Postquam cruenta Gladiatorum spectacula non solum a SS. Patribus damnata , sed etiam a Legibus Civilibus abolita fuerunt , convenire tamen ex condictione solebant Nobiles , & ad ostentationem virium suarum congregari. Cum autem Summi Pontifices & Concilia deprehenderent , inde mortes hominum & animarum pericula sæpe provenire , leveris interdictis periculosos hos congressus prohibuerunt , negata Ecclesiastica sepultura iis , qui ibi fuissent mortui , in qua poena infligenda adeo constantes fuerunt Pontifices , ut ALEXANDER III. rogatus ab Archiepiscopo Remensi & Cantuariensi , dispensare noluerit , ut in loco sacro sepeliretur Nobilis quidam , qui , ut loquitur Pontifex , peccatis exigentibus in Torneamento decesserat

rat

rat 5.). Torneamenta hæc videbantur etiam valde noxia sacris expeditionibus, quas contra Saracenos vehementer urgebant Pontifices: unde renovata fuit prohibitio *sub pœna excommunicationis ad triennium* in Concilio Lateranensi IV. 6.); CLEMENS V. in Concilio Viennensi absque termino temporis Torneamenta prohibuit sub pœna excommunicationis Pontifici reservatæ; hoc decretum cum expeditionibus sacris potius noxium deprehensum fuerit, revocavit JOHANNES XXII. 7.). Unde sola negatio sepulturæ Ecclesiasticæ remanebat.

Agitationes taurorum: §. 375. Hæc eadem pœna, a Pio V. Pontifice statuta est in eos, qui perempti sunt inter taurorum agitationes in Hispania consuetas, quas Pontifex nominat dæmonum, non hominum spectacula, & sub excommunicatione prohibet. Hanc & aliorum Pontificum constitutionem ad terminos Juris communis, sub quibusdam

-
- 5.) Alexandri Epistola 23. refertur apud MARTENE & DURANDUM tom. 2. veter. script. & monum. f. 674.
 6.) Apud HARDUIN. tom. 7. Concil. p. 78.
 7.) Extravag. IX.

busdam tamen limitationibus, reduxit CLEMENS VIII. solosque Regulares iis subjectos cupit 8.). Taurorum agitationes omnino abrogari hucusque non permisit Hispanorum in eas vehemens propensio: Torneamenta autem veteri ritu periculofo celebrari prorsus desierunt in Germania, cum jam alius bellandi modus invaluerit, ad quem parum juvat exercitatio armorum olim institui solita.

§. 376. Alter, quem nominavimus, *Et artes Titulus inscribitur de Sagittariis. Man-Sagittas* fuetudinis christianae adeo studiosiorum. erant Pontifices Romani, ut quando bella omnino impedire non poterant, abominarentur tamen crudele armorum genus, quo ingentes strages Christianorum militum ederentur. Sicut igitur supra monuimus, venenata arma inter cultas gentes locum non habere, ita etiam horrorem incutit

G g

cutit

8.) Has Bullas & totum negotium de taurorum agitatione refert JOAN. GUY-TIERREZ Canon. Quæst. lib. 1. c. 7. FRANC. A MOSTAZO de causis piis lib. 6. c. 10. n. 38. seqq.

De Judic. Crim.

cutit mos ille, quo machinæ ad diruendos muros & turres inventæ, jam ad sternendas hominum phalanges vibrentur. Tantam crudelitatem lugebant Pontifices, dum *artem mortiferam & odibilem ballistariorum & sagittariorum adversus Christianos & Catholicos exerceri de cetero sub anathemate prohibent* 9.). Ingenti vi pollebant, & terribiles effectus dabant olim Ballistæ 10.): sed comparari non possunt cum hodiernis ignivomis machinis: si has vidisset INNOCENTIUS II. Autor Constitutionis de Sagittariis, certe non unico tantum Capitulo comprehendisset hanc Rubricam.

II.

9.) De Ballistis antiquorum videri potest JUSTUS LIPSIVS Poliorcet. lib. 3. CAROLUS DE AQUINO Lexic. milit. V. *Ballistæ.*

10.) EGESIPPUS de excidio Hierosolym. lib. 3. c. 12. narrat tantam fuisse vim Ballistæ, ut quidam ex ea percussus comminuto capite rueret, & occipitium ejus usque ad tertium stadium excuteretur; mulier quoque prægnans percussa, supra dimidium stadii de utero excuteret infantem.